

PETRA PEJIĆ PAPAK, SABINA VIDULIN

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI U SUVREMENOJ ŠKOLI

Školska knjiga, 2016., Zagreb, 205 str.

Knjiga pod nazivom *Izvanastavne aktivnosti u suvremenoj školi* rezultat je rada sveučilišnih profesorica, P. Pejić Papak i S. Vidulin, koje su se usmjerile na povezivanje pedagoških spoznaja, praktičnih iskustava i pedagoških istraživanja škole kao specifične ustanove u organiziranju i provođenju planiranog slobodnog vremena djece i mladih.

Recenzenti knjige su istaknuti sveučilišni profesori, dr. sc. Vlatko Previšić, dr. sc. Sofija Vrcelj i dr. sc. Grozdana Gojkov.

U 205 stranica sadržan je predgovor, 5 poglavlja, literatura te prilog koji sadrži sažetak knjige na hrvatskom i engleskom jeziku, kazalo imena i bilješku o autoricama. Knjiga je namijenjena studentima nastavničkih smjerova, učiteljima, nastavnicima i pedagozima, ali i svima onima koji se bave ovom pedagoškom tematikom ili su za nju zainteresirani.

U prvom poglavlju knjige *Škola: odgojno-obrazovna ustanova*, autorice analiziraju organizacijsku strukturu škole, odgoj i razvoj, obrazovnu ulogu škole te kulturu suvremene škole, ističući ključne promjene i izazove u suvremenom odgoju i obrazovanju. Na početku poglavlja autorice čitateljima pružaju sažet povijesni pregled razvoja škola, s posebnim

naglaskom na reformske promjene odgojno-obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj, koje su usmjerene na poboljšanje kvalitete obrazovanja. U nastavku, autorice posebnu pozornost posvećuju odgoju. Ističu kako znanstveno-teorijskih paradigmi ima onoliko koliko i koncepata i pristupa što dovodi do pojmovnih i jezičnih nesuglasja te oprečnih tumačenja istog fenomena. Osim pojmovnog određenja, naglašavaju da odgoj mora biti namjeran, odnosno pažljivo osmišljen odnos prema sebi, društvu i svijetu, a ne tek svakodnevna praksa. U tom kontekstu izdvajaju inkulturaciju, socijalizaciju i personalizaciju kao temeljne zadaće odgoja. Slijedeći koncept suvremene i uspješne škole, autorice naglašavaju da nastavni i izvannastavni procesi trebaju biti usmjereni na razvoj djetetove originalnosti, inovativnosti i stvaralaštva, čime se jačaju kompetencije učenika. Također ističu važnost cjeloživotnog obrazovanja te prilagodbu školskog sustava potrebama društva. Na kraju prvog poglavlja, autorice pozornost usmjeravaju na kulturu škole. Ističu da u hrvatskom obrazovnom sustavu dominira kultura standardizacije koja je oprečna konceptu suvremene škole.

U drugom poglavlju autorice su fokusiraju na povijest razvoja kulture slobodnog vremena i na terminološke definicije. Poglavlje nosi naziv *Slobodno vrijeme kao pedagoška kategorija*, a u njemu se razmatraju problemi povezani s kulturom provođenja slobodnog vremena djece i mladih. Autorice ističu da nije ključno samo povećanje količine slobodnog vremena, već njegova kvaliteta i kultura provođenja, na koju škole imaju neposredan utjecaj kroz svoje sadržaje i aktivnosti. Također naglašavaju važnost toga da škole i izvanškolske organizacije postanu pedagoški i kulturni centri uz naglasak da ne smiju predviđati što dijete radi u svom slobodnom vremenu. Ističu kako je važno pristupiti ovom fenomenu odgovorno i organizirano kako bi djeca i mladi razvili navike aktivnog korištenja slobodnog vremena, a s ciljem stjecanja novih znanja, razvoja vještina, obogaćivanja emocionalnog života, unaprjeđenja društvenih odnosa te poticanja njihove samostalnosti.

Na početku trećeg poglavlja, *Slobodnovremenske aktivnosti u školi*, autorice se bave pojmovnim određenjem slobodnih aktivnosti, izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti te naglašavaju važnost njihova razlikovanja. Također, provode usporedni pregled izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti u različitim zemljama, pri čemu kao ključnu razliku ističu organizaciju i način provedbe tih aktivnosti. Uz to, u gotovo svim analiziranim zemljama uočava se značajna suradnja te aktivno uključivanje roditelja i lokalne zajednice u realizaciji programa, uz osiguravanje financijske potpore. Na kraju poglavlja, autorice se usmjeravaju na pedagoške ishode slobodnovremenskih aktivnosti u školi, pozivajući se na rezultate provedenih istraživanja, od kojih je najveći broj stranog porijekla.

Četvrto poglavlje, pod nazivom *Kurikulum izvannastavnih aktivnosti*, najopsežnije je poglavlje u knjizi. Autorice se u njemu usmjeravaju na pedagošku svrhu izvannastavnih aktivnosti, njihove zadatke i organizaciju, te na planiranje i programiranje. Također, razrađuju interesna područja u kojima se izvannastavne aktivnosti provode, ulogu voditelja izvannastavnih aktivnosti te poteškoće koje se mogu pojaviti tijekom njihova provođenja. Pedagoška svrha izvannastavnih aktivnosti, kako autorice ističu, očituje se u poticanju učenika na stvaralaštvo, doprinosu njihovoj socijalizaciji, povećanju osjećaja pripadnosti zajednici te u utjecaju na poboljšanje školskog uspjeha. Stoga je od ključne važnosti da se prilikom planiranja i organiziranja izvannastavnih aktivnosti jasno definiraju ciljevi i ishodi te odaberu najprikladniji sadržaji koji će potaknuti razvoja učenika. Program izvannastavnih aktivnosti karakterizira se kao okvirni, otvoreni kurikulum, što omogućuje prilagodbu sadržaja kako interesima i sposobnostima učenika, tako i specifičnostima pojedine škole i njezinog okruženja. Nadalje, autorice iznose rezultate vlastitog istraživanja o zastupljenosti interesnih područja izvannastavnih aktivnosti provedenih u Primorsko-goranskoj županiji. Prema podacima, razvidno je da se u školama provode različite izvannastavne aktivnosti, koje su autorice svrstale u osam interesnih područja klasificiranih prema Nastavnom planu i programu. Autorice su također pružile komparaciju podataka o zastupljenosti interesnih područja izvannastavnih aktivnosti u Primorsko-goranskoj i Istarskoj županiji. Na temelju rezultata, autorice su utvrdile da postoji interes učenika za sudjelovanjem u različitim interesnim područjima izvannastavnih aktivnosti. Međutim, za veće uključivanje potrebno je osigurati raznovrsniju ponudu izvannastavnih aktivnosti, poticajno ozračje, adekvatan prostor, besplatno sudjelovanje te stručno vođenje od strane voditelja. Osim navedenog, ističe se i važnost učiteljeva zadovoljstva u oblikovanju i izvođenju izvannastavnih aktivnosti, koje se odražava na doživljaj potpore školske uprave, način uključivanja učenika u program izvannastavnih aktivnosti te na stručno osposobljavanje učitelja, koji su ključni čimbenici za uspješno izvođenje izvannastavnih aktivnosti. Rezultati provedenog istraživanja ukazuju na višestruke poteškoće u provedbi izvannastavnih aktivnosti. Autorice posebno izdvajaju nekoliko čimbenika koji utječu na provedbu izvannastavnih aktivnosti, a to su: vremensko ograničenje provedbe izvannastavnih aktivnosti, brojnost učenika uključenih u izvannastavne aktivnosti, afiniteti učenika, nedostatak i neadekvatnost opremljenosti prostora za izvannastavne aktivnosti te nedostatak potpore i suradnje u provedbi izvannastavnih aktivnosti. Na kraju poglavlja, autorice zaključuju da uspješnost oblikovanja i realizacije programa izvannastavnih aktivnosti moguća ako se škola usredotoči na zadovoljstvo učenika i učitelja.

Budućnost izvannastavnih aktivnosti u školi naziv je petog poglavlja. U njemu autorice, na temelju teorijskih uvida i analize postojećeg stanja, daju smjernice koje mogu utjecati na budućnost organizacije i provedbe izvannastavnih aktivnosti. Poglavlje završava citatom „Kultura i kvaliteta provođenja slobodnog vremena, zdrav život te socijalna komunikacija i kompetencija, novi su obzori izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti kao međusobno povezanih dijelova i odgojno-obrazovnog sustava“ (Previšić, 2012 b, 126) i rečenicom: Učinimo da to tako i bude!

Katarina Kedačić-Buzina, spec. paed.